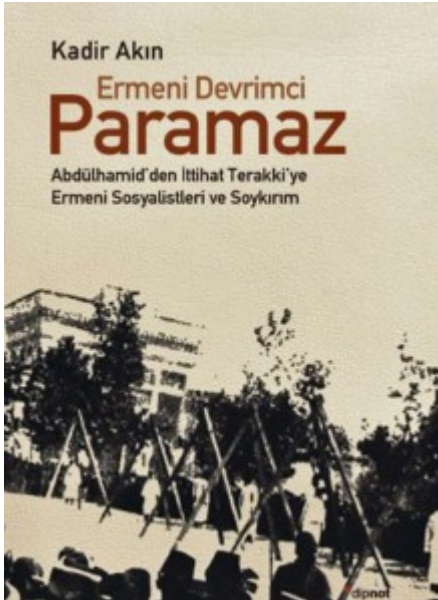

Vedat Türkali: Paramaz ve Arkadaşları Tüm İnsanlık İçin Dövüşen Devrimcilerdendi

Posted on 15/06/2015

İçinde olduğumuz yıl, Paramaz ve arkadaşlarının idam edilmelerinin yüzüncü yılı. Sosyalist Hınçak Partisi'ne üye 20 Ermeni devrimci, İttihat Terakki ileri gelenlerine suikast yapılacağı ihbarı üzerine gözaltına alınan 120 kişinin arasından seçilerek idama mahkûm edilmişlerdi.

Talat Paşa'nın bu davayla bizzat yakından ilgilendiği ve mahkeme heyetini yönlendirdiği biliniyor. Mahkemenin idam kararlarını açıkladığı 27 Mayıs tarihi, soykırımın başlangıcı sayılan İstanbul'dan ilk sürgün kabilelerinin yola çıktığı 24 Nisan tarihinden neredeyse bir ay sonraya denk geliyor.

Bitti Bitti Bitmedi adlı romanımı yazdığım sırada, Kadir Akın da Paramaz'ın mücadelesini ele aldığı kitabı üzerine çalışıyordu. Kadir, kendi kitabı için yararlandığı kaynakları bana da getirdi ve Paramaz ile ilgili belgelerden ben de yararlandım.

Özellikle 1908 yılında Meşrutiyet'in ilanı sonrasında Osmanlı'da yasal olarak kuruluşunu

gerçekleştiren ve Meclisi Mebusan'da temsilcisi olan sosyalist Hınçak partisinin tüzüğünden bazı bölümlere romanda da yer verdim. Çünkü bu programdaki maddeler ve talep edilenler, bugün de hala güncelliğini koruyor. Romanımda önemli bularak yer verdiğim programdaki kimi talepleri burada da tekrarlamakta fayda görüyorum.

- * Eğitimin genel ve laik olarak mecburi ve ücretsiz olması. Hükümet tarafından ve her bölgenin bağımsız yönetim kurullarından ihtiyacı olanlara yardım edilmesi. Erkek ve kız çocukları için sanat eğitiminin verilmesi
- * Eğitimin kendi ana dili ile yapılması şartıyla her bir unsurun ilk, orta ve yüksek dereceli okullar açabilmesi ve adı geçen okullarda resmi dilin öğrenilmesinin zorunlu olması şartıyla hükümet tarafından ve yerel bağımsız yönetim kurullarından bütün unsurlara para yardımı yapılması
- * İşçilerin günde sekiz saatten fazla çalışmaması
- * Haftada bir kez kırk iki saat aralıksız olarak dinlenme
- * Osmanlı ülkesindeki milletler arasında dil ve kültür açısından çok önemli farklar olup bunların etkisinden kurtulmak mümkün olamayacağına göre Osmanlı ülkesinde sosyal demokrat örgütünce sosyalist ve sosyalizme ait yayınların genelleştirilmesi için en uygun yolun, bütünü örgüte üye olması şartıyla her millet için özel örgütler meydana getirmektir.
- * Düyün-ı Umumiye'nin kaldırılması.
- * İdam cezasının tamamen kaldırılması
- * Kadın çalıştırılan fabrikalar veya diğer işletmelerde emzirilen ve küçük yaşlarda olan çocuklar için çocuk bakımevleri kurulması ve süt veren kadınların her üç saatte bir, yarım

saat süreyle çalışmayı bırakması

* Girişimcilerin ve işçilerin eşit olarak seçecekleri temsilcilerden oluşan ekonomik kuruluşların hepsinde işçiye ait mahkemeler oluşturulması

Kendi halklarının hakları için değil, tüm insanlığın kurtuluşu için dövüşen 20 Ermeni devrimciden birisi olan Paramaz ve arkadaşlarının idama giden yürek burkan öyküsünün de anlatıldığı “Ermeni Devrimci Paramaz” adlı kitapta hem Paramaz ve yoldaşları hem de Ermeni örgütleri hakkında geniş bilgi bulunuyor.

Beyazıt’ta darağacına ilk çıkartılan Paramaz’ın idam sehпасındaki sözleri, “siz sadece bizim vücudumuzu yok edebilirsiniz fakat inandığımız fikirleri asla” mesajı, sonradan darağaçlarına çıkartılan devrimcilerin de sözü oldu.

Kadir Akın, kitabında yalnız bu konuya değil; isyanlar, kırım-kayımlar, 1915’e giden süreç, Osmanlı-Ermeni ilişkileri, İttihatçılar ile Ermeniler gibi o dönemde etkili olmuş hemen her konu üzerinde duruyor ve tüm bu olup bitenleri siyasi süzgeçten geçirerek aktarmaya çalışıyor.

Bu kitap, titizlikle hazırlanmış belgelere dayanması nedeniyle hem topluma hem de sol hareketlere faydalı olacaktır. Benzer çalışmaların önümüzdeki dönemde çoğalması ve bilinmeyen tarihsel gerçeklerin gün yüzüne çıkartılması geçmişimizle yüzleşmeyi sağlayacağı gibi, geleceğimizi sağlam temellerde yeniden kurmak açısından da önemlidir.

Kaynak: bianet.org